

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
Протокол № 2 від 02.09.2024

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

07 "Управління та адміністрування"
071 "Облік і оподаткування"
другий (магістерський)
"Облік і аудит"

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Розробники:
к.е.н, доц.

Ірина БАЩУК

Завідувач кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
д.е.н., проф.

Андрій ПИЛИПЕНКО

Гарант програми
д.е.н, проф.

підписано КЕП

Світлана ЛАБУНСЬКА

Харків
2024

ВСТУП

Податковий менеджмент є складовою всієї податкової політики, як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Він являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з вибором податкової системи, розрахунком податкових платежів, постійним контролем за їх здійсненням. Одним із найважливіших показників ефективності податкового менеджменту підприємства є мінімізація податкових зобов'язань шляхом законного використання існуючих протиріч Податкового кодексу України. Суб'єкт господарювання повністю розкриває свою облікову та звітну інформацію у податковій та фінансовій звітності. Основою належно організованого податкового менеджменту на підприємстві є максимізація доходу за рахунок мінімізації податків. Вивчення цієї дисципліни має сприяти розвитку прагнень здобувачів до поглиблення знань, стимулюванню інтересу до пізнавальної діяльності, формуванню нового економічного мислення та навичок самостійної роботи з відповідною літературою та законодавчими матеріалами. Також, важливими цілями вивчення є розвиток самостійності, творчої активності, принциповості, ініціативності, а також формування професійної етики та моральних якостей у процесі прийняття рішень.

Навчальна дисципліна «Податковий менеджмент» є обов'язковою складовою циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми «Облік і аудит». У процесі вивчення теоретичних положень, вирішення практичних завдань та виконання самостійних робіт з навчальної дисципліни «Податковий менеджмент» здобуваються знання у порядку формування оптимального податкового навантаження на корпоративному рівні та менеджменту процесу бюджетоутворення за рахунок податкових надходжень на державному рівні.

Метою навчальної дисципліни «Податковий менеджмент» формування системи знань і навичок з організації й методики податкового менеджменту, організації та проведення податкового контролю як ключового елементу податкового менеджменту.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

надання здобувачам вищої освіти знань з теорії податкового менеджменту;

вивчення структури та вимог до державного податкового менеджменту;

опанування теоретичних знань та практичних навичок із застосування організаційних та методичних прийомів податкового менеджменту на державному та корпоративному рівнях;

формування практичних навичок з нарахування, утримання та адміністрування різних видів податків;

набуття практичних навичок з формування оптимального податкового навантаження на корпоративному рівні.

Предметом навчальної дисципліни є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів податкового менеджменту, особливості розрахунку та

сплати до бюджетів податків та зборів з юридичних і фізичних осіб згідно з чинним законодавством України.

Об'єктом навчальної дисципліни є система фінансово-економічних правовідносин, що виникають в процесі оподаткування окремих видів операцій суб'єктів господарювання.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Програмні результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПР 08	ЗК 03, ЗК 10, СК 01, СК 02, СК 03, СК 04, СК 07, СК 08, СК 09, СК 10
ПР 10	СК 05, СК 07, СК 09, СК 10
ПР 13	СК 07, СК 09, СК 10
ПР 14	ЗК 03, ЗК 08
ПР 15	СК 10
ПР 17	СК 09

де, ПР08. Обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства..

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР13. Знати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутні послуги з дотриманням вимог професійної етики.

ПР14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.

ПР15. Застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.

ПР17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами законодавства та менеджменту підприємства.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому

числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, коректно інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.

СК05. Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК08. Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору.

СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Державний податковий менеджмент

Тема 1. Теоретичні, правові та організаційні засади податкового менеджменту

1.1. Організація та функціонування податкової системи.

Визначення терміну «податкова система», її структура та елементи. Принципи податкової системи України. Види систем оподаткування. Структура системи оподаткування в Україні. Принципи побудови оптимальної податкової системи в Україні в умовах сьогодення.

1.2. Податкова політика. Необхідність управління в сфері оподаткування.

Сутність податкової політики на макро- та мікрорівні. Види податкової політики та її цілі. Типи бюджетно-податкової політики. Види податкових взаємовідносин «суб'єктів господарювання – держава». Форми реалізації податкової політики підприємства. Податкове навантаження.

1.3. Податковий менеджмент: поняття, структура та функції.

Визначення терміну «податковий менеджмент». Основні завдання податкового менеджменту, предмет, об'єкт. Мета податкового менеджменту на макро- та мікрорівні. Функції податкового менеджменту.

1.4. Характеристика складових податкового менеджменту.

Синергічні елементи податкового менеджменту, їх характеристика. Податкове планування та прогнозування. Складові податкового регулювання.

Тема 2. Податкове планування та прогнозування.

2.1. Поняття і сутність податкового прогнозування і планування.

Об'єктивна необхідність існування прогнозування і планування податкових надходжень. Мета державного прогнозування і планування податкових надходжень. Підходи до прогнозування податкових надходжень. Об'єкт та завдання податкового прогнозування і планування. Принципи податкового планування. Структурні елементи податкового планування.

2.2. Корпоративне податкове планування.

Завдання податкового планування на корпоративному рівні. Класифікація корпоративного податкового планування. Класичне податкове планування. Оптимізаційне податкове планування. Документальне оформлення податкового планування. Методи корпоративного податкового планування.

2.3. Фактори впливу на якість податкового прогнозування і планування.

Фактори впливу на якість планування податкових надходжень. Фактори впливу на основні та найбільш суттєві види податків.

2.4. Напрями підвищення рівня податкового прогнозування та планування.

Напрями удосконалення процесу та рівня податкового прогнозування та планування. Вплив підвищення рівня податкового прогнозування та планування на ефективність діяльності Державної фіскальної служби.

Тема 3. Податкове регулювання.

3.1. Податкове регулювання й економічна політика держави.

Державне регулювання економіки. Механізм впливу податкового регулювання на баланс інтересів держави і платників податків. Завдання державної податкової політики. Податкове регулювання як прояв регулюючої функції податків. Напрями податкового регулювання на макрорівні. Напрями податкового регулювання на мікрорівні.

3.2. Принципи податкового регулювання.

Принципи податкового регулювання та їх обґрунтування.

3.3. Інструменти податкового регулювання.

Класифікація інструментів податкового регулювання. Спеціальні режими оподаткування.

3.4. Податкові пільги.

Характерні риси податкових пільг. Класифікація податкових пільг. Недоліки застосування податкових пільг, як інструменту державного податкового регулювання.

Тема 4. Адміністрування податків та податковий контроль.

4.1. Поняття, склад, об'єкти та суб'єкти податкового адміністрування.

Визначення терміна «адміністрування податків». Особливості податкового адміністрування та заходи. Мета, об'єкт та суб'єкти податкового адміністрування. Облік платників податків та його види.

4.2. Адміністрування податкового зобов'язання.

Податкове зобов'язання. Основні цілі оперативного обліку податкових зобов'язань в органах ДФС України. Способи визначення суми податкових зобов'язань. Види узгодження податкових зобов'язань. Податковий компроміс. Розстрочення та відстрочення податкових зобов'язань.

4.3. Податкове повідомлення-рішення та податкова вимога

Податкове повідомлення-рішення та його складові елементи. Порядок надіслання податкового повідомлення-рішення та розрахунку грошового зобов'язання. Податкова вимога та її складові елементи.

4.4. Адміністрування податкового боргу

Напрямки адміністрування податкового боргу. Податкова застава та адміністративний арешт. Порядок відбору активів для включення в податкову заставу. Види адміністративного арешту активів платників податків. Суб'єкти адміністративного арешту активів. Відмінність адміністративного арешту активів від податкової застави. Безнадійний податковий борг та строки давності.

4.5. Поняття, сутність, функції, принципи та методи податкового контролю.

Сутність та зміст податкового контролю. Функції податкового контролю. Принципи податкового контролю. Джерела інформації для здійснення податкового контролю. Методи податкового контролю

4.6. Порядок проведення перевірок суб'єктів підприємницької діяльності органами Державної фіскальної служби України

Послідовність заходів процесу податкового контролю, які мають бути здійснені податковими органами. Податкові перевірки: сутність та класифікація. Обов'язкові умови проведення планової перевірки.

4.7. Основні причини і типові способи вчинення правопорушень у сфері оподаткування та методи їх виявлення

Ухилення від сплати податків та уникнення оподаткування. Ухилення від оподаткування у незаконній формі та його ознаки. Основні види причин нелегального ухилення від сплати податків. Основні причини податкових правопорушень. Морально-психологічний образ підприємців в Україні. Податкове правопорушення та їх види. Перелік найбільш загальних способів ухилення від сплати податків. Методи впливу на поведінку платника та його наміри приховувати доходи.

4.8. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства

Способи боротьби з податковими правопорушеннями. Відповідальність за порушення податкового законодавства: адміністративна, кримінальна та фінансова. Послідовність притягнення до адміністративної відповідальності за податкові правопорушення. Штрафна санкція (штраф) та пеня.

Змістовий модуль 2. Корпоративний податковий менеджмент.

Тема 5. Корпоративний податковий менеджмент, планування та податкова культура.

5.1. Поняття і сутність корпоративного податкового менеджменту.

Корпоративний податковий менеджмент: сутність, мета, предмет, об'єкт, суб'єкти. Функціональні елементи корпоративного податкового менеджменту. Система податкового обліку підприємства. Цикл корпоративного податкового менеджменту підприємства.

5.2. Корпоративне податкове планування

Корпоративне податкове планування: сутність та завдання. Класифікація корпоративного податкового планування. Документальне оформлення корпоративного податкового планування. Методи податкового планування на корпоративному рівні.

5.3. Податкова культура та податкове мислення платників податків

Вплив податкової культури на розвиток оподаткування. Декомпозиція сутності податкової культури. Основні проблеми формування податкової культури. Природа виникнення конфліктів у податковій сфері. Пріоритетні напрями підвищення рівня податкової культури в Україні.

5.4. Ухилення від оподаткування як різновид антифіскальної поведінки платників податків

Законні та незаконні способи зниження податкового навантаження. Причини ухилень від оподаткування в Україні. Чинники, які зумовлюють збільшення тіньових операцій. Найбільш популярні форми ухилення від оподаткування. Порівняльна характеристика різних способів ухилення від оподаткування.

Тема 6. Корпоративний податковий менеджмент системами оподаткування: податок на прибуток та єдиний податок.

6.1. Роль податку на прибуток підприємств в економічному розвитку України

Прибуток як основне джерело фінансування розвитку підприємства та вдосконалення його матеріально-технічної бази. Податок на прибуток підприємств як інструмент державного регулювання економіки.

6.2. Платники, ставки податку на прибуток та порядок визначення податкових зобов'язань

Платниками податку на прибуток. Об'єкт оподатковування податком на прибуток. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток. Податковий (звітний) період з податку на прибуток. Порядок обчислення та ставки податку на прибуток підприємств.

6.3. Єдиний податок

Спрощена система оподаткування. Платники єдиного податку та їх групи. Обмежень щодо застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. Доходи платників єдиного податку за групами. База оподаткування для платників єдиного податку за групами. Ставки єдиного податку за групами. Податковий (звітний) період для платників єдиного податку за групами.

6.4. Порівняння загальної та спрощеної системи оподаткування

Порівняння загальної та спрощеної системи оподаткування: за обсягом виручки й кількістю працівників; за видами діяльності та їх обмеженнями; за ставками та порядком сплати податкового зобов'язання; за порядком реєстрації платником ПДВ; за складом та видами податкової звітності.

Тема 7. Корпоративний податковий менеджмент податків з обороту: ПДВ, акцизний податок, мито

7.1. Економічна сутність ПДВ як універсального акцизу

Зміст податку на додану вартість та його сутність. Функції ПДВ. Переваги та недоліки ПДВ.

7.2. Платники та об'єкти оподаткування податком на додану вартість. Ставки податку на додану вартість.

Платники податку. Об'єкти, що підлягають оподаткуванню ПДВ. Ставки ПДВ. Операції, які оподатковуються за пільговими ставками 0%, 7%, 14%. Операції, які звільняються від оподаткування ПДВ.

7.3. Порядок визначення суми податку на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету

Податкове зобов'язання. Податковий кредит. Механізм визначення ПДВ. Дата виникнення податкових зобов'язань за видами операцій. Дата виникнення права платника податку на податковий кредит. Податкова накладна. Митна декларація. Звітний (податковий) період з ПДВ.

7.4. Загальна характеристика акцизного податку

Сутність акцизного податку. Перелік підакцизних товарів.

7.5. Платники, об'єкти та база оподаткування акцизним податком

Перелік платників акцизного податку. Ліцензування. Операції, які не підлягають оподаткуванню акцизним податком. Платники акцизного податку. Операції, які звільняються від оподаткування акцизним податком.

7.6. Ставки акцизного податку. Порядок обчислення та сплати.

Види ставок акцизного податку. База оподаткування у разі обчислення податку із застосуванням: адвалорних ставок; специфічних ставок; змішаних ставок. Дата виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів (продукції). Податковий вексель. Базовий податковим періодом для сплати акцизного податку та звітність.

7.7. Мито як інструмент митної політики в Україні

Мито. Митне оподаткування. Державна політика у сфері митної справи. Митні органи України. Митний кодекс України. Переваги та недоліки мита.

7.8. Платники мита та об'єкти оподаткування митом. Класифікація мита.

Платники мита. Об'єкти митного оподаткування. Єдиний митний тариф України. Класифікація видів мита.

7.9. Порядок нарахування та сплати мита

Переміщення товарів через митний кордон України. База оподаткування митом. Митна вартість. Документи, які підтверджують митну вартість товарів. Методи визначення митної вартості товарів, що імпортуються. Товарні позиції, які звільняються від оподаткування митом.

Тема 8. Корпоративний податковий менеджмент податків з доходів фізичних осіб: ПДФО, військовий збір, ЄСВ.

8.1. Становлення податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) в Україні.

Становлення податку на доходи фізичних осіб в Україні. Значущість ПДФО. Фактори впливу на надходження з податку на доходи фізичних осіб.

8.2. Платники, об'єкт і база оподаткування та ставки ПДФО.

Платники ПДФО. Податковий агент. Об'єкти оподаткування ПДФО. Склад загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку. База оподаткування ПДФО.

8.3. Податкова знижка та особливості її застосування.

Податкова знижка для фізичних осіб, які не є суб'єктами господарювання. Обмеження права на одержання податкової знижки. Річна податкова декларація. Перелік витрат, дозволених до включення до податкової знижки.

8.4. Податкова соціальна пільга.

Місячний оподатковуваний дохід. Податкова соціальна пільга. Доходи, до яких не може бути застосована податкова соціальна пільга. Підвищений розмір податкової соціальної пільги.

8.5. Військовий збір: платники, база нарахування, порядок сплати.

Військовий збір як загальнодержавний податок. Платники військового збору. Об'єкт оподаткування військовим збором та ставка. Пільги щодо оподаткування військовим збором. Строк сплати та звітний період.

8.6. Єдиний соціальний внесок: платники, база нарахування, порядок сплати.

Мінімальний страховий внесок. Максимальна величина бази нарахування ЄСВ. Платники ЄСВ. Порядок сплати ЄСВ роботодавцями та фізичними особами - підприємцями. Строк сплати ЄСВ. Звільнення від сплати єдиного внеску. Звітний період з ЄСВ.

Тема 9. Корпоративний податковий менеджмент платежів з майнового податку.

9.1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки: об'єкт та база оподаткування.

Платники податку, об'єкти та ставки оподаткування. Сплата податку за нерухомого майна, яке перебуває у спільній частковій або спільній сумісній власності кількох осіб. Майно, яке не оподатковується. Пільги зі сплати податку. Податкове повідомлення – рішення. Строки сплати податку.

9.2. Транспортний податок: об'єкт та база оподаткування.

Місце транспортного податку в системі оподаткування України. Елементи транспортного податку: платники, об'єкт та база оподаткування, ставка податку, податковий період. Порядок обчислення та сплати податку.

Тема 10. Корпоративний податковий менеджмент ресурсних платежів: екологічний податок, земельний податок, рентна плата.

10.1. Значення екологічного податку та особливості його адміністрування.

Сутність справляння та платники екологічного податку. Об'єкт, база оподаткування, ставки екологічного податку. Порядок обчислення екологічного податку. Порядок подання податкової звітності та сплати податку.

10.2. Земельний податок: платники, об'єкт і база оподаткування.

Земельний податок та плата за землю. Об'єкти оподаткування земельним

податком. База оподаткування та ставки земельного податку. Земельні ділянки, які не підлягають оподаткуванню. Пільги щодо сплати земельного податку для фізичних осіб та юридичних осіб. Податковий період та строки сплати податку.

10.3. Рентна плата: склад, платники, особливості адміністрування.

Рентна плата та її складові. Порівняльна таблиця основних характеристик різних видів рентної плати. Порядок нарахування рентної плати та її адміністрування. Податковий період та звітність з рентної плати.

Перелік практичних занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми	Зміст
ТЕМА 1. Теоретичні, правові та організаційні засади податкового менеджменту	Практичне завдання. Види податкових систем. Розрахунок податкового навантаження на макрорівні.
ТЕМА 2. Податкове планування та прогнозування	Практичне заняття. Організація роботи та сфери діяльності державних контролюючих органів (ДПС та Митні органи: структура завдання, функції та права)
ТЕМА 3. Податкове регулювання	Практичне заняття. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної податкової служби
ТЕМА 4. Адміністрування податків та податковий контроль	Практичне заняття. Порядок взяття на облік платників податку та їх зняття з обліку.
	Практичне заняття. Види перевірок та методика їх проведення контролюючими органами.
ТЕМА 5. Корпоративний податковий менеджмент, планування та податкова етика	Практичне заняття. Діджиталізація взаємовідносин платників податків та контролюючих органів
ТЕМА 6. Корпоративний податковий менеджмент системами оподаткування: податок на прибуток та єдиний податок	Практичне заняття. Визначення оптимальної системи оподаткування суб'єкта підприємництва (загальна та спрощена система оподаткування).
ТЕМА 7. Корпоративний податковий менеджмент податків з обороту: ПДВ, акцизний податок, мито	Практичне заняття. Визначення оптимального податкового навантаження з ПДВ.
	Практичне заняття. Визначення оптимального податкового навантаження з акцизного податку та мита.
ТЕМА 8. Корпоративний податковий менеджмент податків з доходів фізичних осіб: ПДФО, військовий збір, ЄСВ	Практичне заняття. Визначення оптимального податкового навантаження на фонд оплати праці та доходи фізичних осіб
ТЕМА 9. Корпоративний податковий менеджмент платежів з майнового податку	Практичне заняття. Визначення оптимального податкового навантаження з нерухомого майна: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
	Практичне заняття. Визначення оптимального податкового навантаження з рухомого майна: транспортний податок.

Назва теми	Зміст
ТЕМА 10. Корпоративний податковий менеджмент ресурсних платежів: екологічний податок, земельний податок, рентна плата.	Практичне заняття. Розрахунок податкового навантаження за ресурсними платежами.
	Практичне заняття. Побудова податкового календаря.
	Практичне заняття. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
ТЕМА 1. Теоретичні, правові та організаційні засади податкового менеджменту	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення змісту, правових та організаційних засад податкового менеджменту. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
ТЕМА 2. Податкове планування та прогнозування	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Самостійне вивчення існуючі підходи до прогнозування податкових надходжень. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
ТЕМА 3. Податкове регулювання	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення спеціальних податкових режимів. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
ТЕМА 4. Адміністрування податків та податковий контроль	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Самостійне вивчення послідовності притягнення до адміністративної відповідальності за податкові правопорушення. Виконання практичних завдань для самостійної роботи. Підготовка до контрольної роботи.
ТЕМА 5. Корпоративний податковий менеджмент, планування та податкова етика	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Самостійне вивчення порядку формування податкової культури для самостійної роботи.
ТЕМА 6. Корпоративний податковий менеджмент системами оподаткування: податок на прибуток та єдиний податок	Поглиблене вивчення основних напрямів реформування системи оподаткування податком на прибуток підприємств
ТЕМА 7. Корпоративний податковий менеджмент податків з обороту: ПДВ, акцизний податок, мито	Самостійне вивчення переліку операції з підакцизними товарами, що звільняються від оподаткування акцизним податком. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
ТЕМА 8. Корпоративний податковий менеджмент податків з доходів фізичних осіб: ПДФО, військовий збір, ЄСВ.	Поглиблене вивчення порядку застосування податкової соціальної пільги, якщо платник податку має право на її застосування з двох і більше підстав. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.

Назва теми	Зміст
ТЕМА 9. Корпоративний податковий менеджмент платежів з майнового податку	Поглиблене вивчення переліку земельних ділянок, які не підлягають обкладенню земельним податком. Виконання практичних завдань для самостійної роботи. Підготовка до контрольної роботи.
ТЕМА 10. Корпоративний податковий менеджмент ресурсних платежів: екологічний податок, земельний податок, рентна плата.	Поглиблене вивчення можливості в Україні за рахунок екологічного податку досягти збереження природних ресурсів. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни «Податковий менеджмент» для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

проблемні лекції (з використанням візуалізації, спрямовані на викладенні базисних положень досліджуваних тем, передбачається виконання здобувачами самостійного активного пошуку відповідей на проблемні тематичні питання);

практичні заняття (з використанням методів рішення задач, розгляду ситуацій, проведення дискусій);

самостійна робота (виконання практичних завдань для самостійної роботи, підготовка до захисту наукового дослідження за обраною тематикою та презентація аналітичного матеріалу).

Під час проведення лекційних, практичних занять використовуються: проблемне викладання, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання та метод ділової гри.

Метод проблемного викладання передбачено при поясненні тем 3, 5, 6, 7, 8, 10. Метод проблемного викладання спрямовано на розвиток логічного мислення здобувачів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага здобувачів концентрується на матеріалі, що не знайшла відображення в підручниках. Так, при поясненні теми 6 «Корпоративний податковий менеджмент системами оподаткування: податок на прибуток та єдиний податок» здобувачі мають самостійно обрати систему оподаткування для суб'єкту господарювання, а потім при отриманні додаткових умов від викладача адаптувати її до сучасних вимог податкового законодавства з метою зменшення податкового навантаження на підприємстві. При опануванні тем 7-10 здобувачі мають самостійно визначити податкове навантаження суб'єктів господарювання за певними видами податків та зборів в умовах наближених до реальної господарської діяльності.

Пояснювально-ілюстративний метод застосовуються при викладенні

усіх тем дисципліни «Податковий менеджмент». Пояснення лекційного матеріалу і практичних прикладів побудови оптимального податкового середовища на підприємстві обов'язково супроводжується демонстраційним матеріалом. На початку кожного практичного заняття викладач демонструє порядок, послідовність і відмінності складання електронних бухгалтерських та податкових документів у за темою, що вивчається, які потім є підґрунтям для моделювання корпоративної податкової системи. Демонстрація матеріалу виконується або із використанням програмного продукту Zoom (в разі онлайн-навчання), або на комп'ютері у аудиторії університету (в разі офлайн-навчання).

Частково-пошуковий метод застосовується при виконанні усіх практичних завдань дисципліни. Здобувачі отримують детально пояснений приклад суб'єкту господарювання та змодельовані умови зміни законодавства, економічних складових та інших процесів з метою вирішення проблемної ситуації з найменшими витратами та ризиками для підприємства. Виконання наступного змістовно близького прикладу здійснюється здобувачами самостійно.

Дослідницький метод викладання передбачає спостереження і пошук висновків під час роботи з рекомендованою літературою за темами. В ході самостійної роботи за темами здобувачі знаходять порядок техніки проведення та автоматизованого обліку певних господарських операцій підприємства, запропонованих викладачем. Висновки і пропозиції здобувачів аргументовано розглядаються у ході дискусії на наступних заняттях.

Метод ділової гри є основним і центральним при виконанні практичних ситуаційних завдань, які сукупно імітують господарську діяльність вітчизняного підприємства з одного боку та орган ДФС з іншого. Для максимального наближення до реальної практики облікової роботи, завдання супроводжуються заповненими первинними документами.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

За дисципліною «Податковий менеджмент» результати навчання оцінюються за поточним контролем. Система оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних занять, має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів – максимальна сума – 100 балів.

Форми поточного оцінювання результатів навчання: рішення ситуаційних практичних завдань для самостійної роботи, поточні контрольні роботи (колоквіуми), захист аналітичного дослідження за обраною тематикою та

наукова робота здобувача.

Поточний контроль проводиться на лекційному та практичному занятті.

Поточний контроль виконання практичних завдань та самостійної роботи здобувача здійснюється шляхом оцінювання виконаних робіт, завантажених на ПНС та захищених під час практичних занять. Під час вивчення курсу здобувач виконує 8 завдань за виконання кожного з яких може отримати до 5 балів. При цьому виконання завдання без усного опитування оцінюється до 3 балів. Максимальна кількість балів за роботу на практичних заняттях та самостійну роботу складає 40 балів протягом семестру (8 завдань по 5 балів кожне).

Також поточний контроль включає оцінювання здобувача за двома контрольними роботами (колоквіумами). Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на лекціях за написанням двох колоквіумів, які складаються з тестів різного рівня. Кожний колоквіум оцінюється по 15 балів. Перший колоквіум включає 30 тестів по 0,5 бала за кожний тест. Другий колоквіум включає 30 тестів різних типів, кожний з яких оцінюється від 0,2 до 1 балу на загальну кількість 15 балів.

Здобувач може виконати творче завдання з однієї теми курсу та оформити результати виконання у вигляді презентації з обов'язковим її захистом під час заняття. Презентація повинна містити певну проблему в податковій системі України, аналітичні показники оцінки проблемного питання та пропозиції щодо його вирішення. За змістовне розкриття теми творчого завдання та його захист здобувач може отримати 10 балів. У разі виконання завдання без публічного захисту, робота оцінюється не більше 5 балів.

Здобувач може виконати наукове дослідження за обраною тематикою в рамках дисципліни. Наукова роботи може бути оформлена у вигляді наукової статті, тез доповіді на науковій конференції або у вигляді реферативного дослідження. Наукова робота здобувача може бути оцінена у 20 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною «Податковий менеджмент» визначається сумуванням балів за поточним контролем.

Семестровий контроль: залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Купчак М. Я., Саміло А. В. Податковий менеджмент: навчальний посібник. / М. Я. Купчак, А. В. Саміло. – Львів, 2020. – 185 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://document.kdu.edu.ua/info_zab/072_1363.pdf

2. Мороз Е. Г. Податковий менеджмент : навчальний посібник. / Е. Г. Мороз. – Рівне : НУВГП, 2020. – 412 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ep3.nuwm.edu.ua/18860/1/Навч._посібник_Мороз%20Е.Г.10.10..pdf

Додаткова

3. Регіональні аспекти митно-податкової політики: монографія / В. Ф. Тищенко, О. Є. Найдено, В. В. Карпова [та ін.] ; за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 247 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26221>

4. Архирейська Н.В., Панасейко І.М., Панасейко М.С. Особливості податкової політики України в сучасних умовах та шляхи її удосконалення. // Науковий погляд: економіка та управління. – 2022. – № 3 (79). – С.164–172. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2022-79-23>

5. Бурашнікова О. Міжнародний досвід цифровізації в податковій сфері. Humanities studies: Collection of Scientific Papers/ Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house “Helvetica”. – 2023. – № 14 (91). Р. 148–157. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/hst-2023-14-91-17>

6. Євтушевська О.О. Податкове планування у системі корпоративного податкового менеджменту. // Food Industry Economics. – 2021. – Т. 13. – № 2. – Режим доступу: <https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fie/article/view/2038>

7. Коваль Н.І. Подолянчук О.А. Податковий менеджмент в умовах сучасних реалій: теоретичні та правові основи. // Ефективна економіка. – 2023. – № 3. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.3.23>

8. Лагодієнко Н.В., Євтушевська О.О., Накісько О.В. Місце податкового менеджменту в системі управління державними фінансами. // Ефективна економіка. – 2022. – № 4. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10172>

9. Левицька С.О., Осадча О.О. Ризико-орієнтований підхід у системі податкового менеджменту. // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА. – 2022. – № 24 (52). – С. 39–47.

10. Лушко С.М., Чернюк Т.І. Персональний податковий менеджмент: теоретичні аспекти та практична реалізація. // Modern Economics. – 2023. – № 38 (2023). – С. 63–68. – Режим доступу: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-10)

11. Найдено О. Є. Зарубіжний досвід здійснення моніторингу податкових витрат та перспективи його впровадження в Україні / О. Є. Найдено // Науковий погляд: Економіка та управління. – 2022. – №4(80). – С. 86–94. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28819>

12. Безкровний О. В., Арестов О. О., Гончар М. О. Корпоративний податковий менеджмент: сутність, функції та необхідність розвитку.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/5_10_uk/57.pdf

13. Пухальський В. Теоретичні аспекти податкового контролю. / В. Пухальський // Молодий вчений. – 2022. – № 1 (101). – С. 32–36.

14. Швабій К. Податки під час війни та після. [Електронний ресурс]. / LB.ua. – 2022. – Режим доступу:
https://lb.ua/blog/kostiantyn_shvabii/517086_podatki_pid_chas_viyeni_pislya.html

15. Ivanov, Yu., Tyshchenko, V., & Naidenko, O. Customs and tax aspects of the economic integration of Ukraine into the EU. // Development Management. – 2023. 21(2) – Р. 20–29. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30187>

16. Tyschenko V. Substantiation of the stages of implementation of the tax expenditure concept / V. Tyschenko, O. Naidenko // Development Management. – 2023. – 21(1). – Р. 27-35. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29804>

Інформаційні ресурси

17. Бюджетний кодекс України : закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (зі змінами). Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

18. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI (зі змінами). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

19. Митний кодекс України: закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (зі змінами). Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

20. Офіційний сайт Верховної ради України. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua>

21. Офіційний сайт Державної податкової служби України. Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/derhavna_podatkova

22. Офіційний сайт Державної митної служби України. Режим доступу:
<http://www.customs.gov.ua>

23. Податковий кодекс України: закон України від 02.12.2010 р. №2755–VI (зі змінами). Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

24. Сервіс «Пульс» Державної податкової служби України: веб-сайт. Режим доступу: <https://tax.gov.ua/others/puls->

25. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змінами). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>

Посилання на ПНС дисципліни:

<https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=11217>